

Використання відеоматеріалів в онлайн-навчанні з «Тактичної підготовки»: дискурс проблеми

Геннадій Зміївський,
Вячеслав Пугач

Проведення навчальних занять з військової підготовки громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу в умовах російсько-української війни в онлайн-форматі обумовлює необхідність пошуку науково-педагогічними працівниками вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти технологій, які б забезпечували високу ефективність онлайн-навчання.

Одним із шляхів вирішення даної проблеми є використання відеоматеріалів.

Застосування цієї технології значно покращує ефективність онлайн-занять, так як оптимізує і оживляє процес навчання, підвищує зацікавленість студентів і рівень сприйняття ними навчального матеріалу.

Досвід використання відеоматеріалів під час проведення онлайн-занять викладачами кафедри підготовки офіцерів запасу Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого показує, що для модуля «Тактична підготовка» програми військової підготовки офіцерів запасу найбільшу результативність має демонстрація (перегляд) коротких відеозаписів (відеофрагментів) тактичних епізодів реального бойового досвіду дій підрозділів Сил оборони України в ході російсько-української війни з обговоренням побаченого [1].

По-перше, демонстрація (перегляд) саме такого відео викликає найвищу зацікавленість студентів, оскільки максимально наближає навчальний матеріал до реальності, надає можливість відчувати свою причетність до того чи іншого епізоду бою (дій).

По-друге, ця технологія покращує сприйняття інформації щодо способів дій і тактичних прийомів підрозділів, яка раніше пояснювалася з використанням тактичних схем, тому що дозволяє зануритись в процес, наочно уявити те, як проводяться тактичні дії.

По-третє, шляхом постановки питань (завдань) до або після демонстрації (перегляду) можна досягнути елементу проблемності заняття, розгорнути дискусію, перевірити якість засвоєння матеріалу та ін.

Так, для реалізації цих цілей, наприклад після перегляду відеофрагменту, знятого 28 окремою механізованою бригадою імені Лицарів Зимового Походу під час штурму позицій окупантів в районі Курдюмівки, на груповому занятті за темою «Підготовка та ведення наступального бою механізованого взводу» з модуля «Тактична підготовка», студенти повинні відповісти на наступні питання (виконати завдання) та зробити висновки:

1. Яким способом і якими засобами здійснювалося пророблення проходу в мінно-вибухових загородженнях? На підставі чого ви зробили такий висновок?

2. Визначте спосіб переходу механізованого взводу в наступ. Обґрунтуйте свої міркування.

3. Розкрийте порядок застосування бойових машин на рубежах переходу в атаку і чому саме такий порядок дій був обраний.

4. Бойовий порядок механізованих відділень під час атаки переднього краю оборони противника будувався з рівномірним розташуванням особового складу в бойовій лінії чи з розподілом на бойові групи? Чому саме такий варіант побудови бойового порядку був використаний?

Використання такого відео і формулювання питань (завдань) таким чином забезпечує не тільки проблемність навчання, розгортання дискусії та контроль знань, а й дотримання студентами норм академічної доброчесності, оскільки відео не є суто навчальним, а зміст питань прив'язаний до реальних бойових подій і не передбачає прямого цитування бойових статутів чи інших керівних документів.

Крім цього, вставка відеофрагменту в елемент дистанційного курсу (лекцію, групове заняття, матеріали для підготовки до групової справи) надає можливість його перегляду ще до заняття під час самостійної роботи або здійснити повторний перегляд.

Для досягнення максимальної ефективності застосування відеофрагменту викладачеві необхідно дотримуватися таких основних правил:

- відео має відповідати плану заняття, бути коротким (5–10 хв), інформативним і цікавим, щоб не перенапружувати зоровий та слуховий аналізатори студентів і не викликати втрату до нього інтересу;
- візуальні ефекти повинні супроводжуватися звуковим поясненням або субтитрами;
- бажана присутність викладача в кадрі;
- при підготовці до заняття підготувати відповідні проблемні (контекстні) питання, які ставляться викладачем

перед початком демонстрації (перегляду);

- передбачити форму обговорення відеоматеріалу (індивідуальну, групову чи колективну);
- визначити характер допомоги відстаючим;
- під час заняття поєднувати використання аудіовізуальних засобів з роботою з навчальною літературою, робочою картою (схемою місцевості) та іншими засобами навчання.

Як показує аналіз науково-педагогічної літератури [2–5] та досвід викладання, найбільш результативними для використання під час дистанційного навчання є відеофрагменти тактичних епізодів реального бойового досвіду наступних видів:

1. Скринкасти. Застосовуються для показу цифрового запису тактичних дій по елементах, характеристик і будови озброєння у статичному режимі з виведенням на екран комп'ютера і супроводженням голосовими коментарями. Скринкасти можуть бути створені з фотографій етапів процесу або на основі об'єктивної відеозйомки.

2. Демонстрації — відео, що містить демонстрацію застосування тактичних прийомів і способів дій у ході реального бойового досвіду підрозділів. Вони не містять готових знань, що є яскравою відмінністю їх від навчальних відеофільмів, а є лише джерелом необхідної інформації, яку студент повинен і може здобути сам.

3. Пояснювальні відео. Призначені для забезпечення чіткого, прямого і добре написаного повідомлення, яке спрощує складні ідеї до основних понять.

4. Інтерактивні відео. Підходять не тільки для оволодіння знаннями, а й для формування навичок. Вони використовують короткі відеокліпи і включають такі елементи, як текст, зображення, тести та ін. Особливість такого типу відео в тому, що студентам пропонуються різні варіанти, які в залежності від їх вибору показують інший результат. Інтерактивні відео надають глядачам можливість контролю над своїм навчанням.

Вибір виду відео для застосування залежить від мети навчального заняття та його змісту (навчальних питань).

Отже, демонстрація в процесі проведення онлайн-занять з «Тактичної підготовки» (або перегляд перед ними) коротких відеозаписів (відеофрагментів) тактичних епізодів реального бойового досвіду з обговоренням побаченого є важливою складовою частиною застосування засобів наочності і доводить свою високу ефективність за умови виконання вищезазначених правил і рекомендацій.

Література

1. *Зміївський Г. А., Пугач В. В.* Досвід використання відеоматеріалів в онлайн-навчанні тактичних дисциплін // Місце військового права в системі підготовки кадрів для сектору безпеки і оборони України : Перша наук.-практ. конф. Військ.-юрид. ін.-ту Нац. юрид. ун-ту ім. Ярослава Мудрого : тези доп. (м. Харків, 21 берез. 2024 р.) / М-во оборони України, Департамент юрид. забезп.; Військ.-юрид. ін-т Нац. юрид. ун-ту ім. Ярослава

Мудрого. Харків : Право, 2024. С. 134–135.

2. *Четверикова Т. Г., Клехо О. В.* Системи створення та використання відеоконтенту для реалізації дистанційного навчання // Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво. Луцький НТУ. 2022. №48. С. 21–26.

3. *Яценко О. І. Яценко О. С.* Особливості створення навчальних відео та їх роль в освітньому процесі // Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку : мат. XXII Міжнар. наук.-практ. конф. ; за ред. І.В. Жукової, Є.О. Романенка. м. Любляна (Словенія), 07 липня 2022 р. Любляна : ГО «ВАДНД». С. 457–462.

4. *Вембер В. П. Бучинська Д. Л.* Сучасні типи навчального відео та особливості їх використання у навчальному процесі // Освітологічний дискурс. 2016. № 1 (13). С. 19–29.

5. *Глинський Я. М., Федасюк Д. В., Рязська В. А.* Розроблення і використання електронних відеоресурсів навчального призначення // Інформаційні технології і засоби навчання. 2017. Т. 58, №2. С. 67–78.

12.05.2024

Відомості про авторів:

Зміївський Геннадій Анатолійович – старший викладач кафедри підготовки офіцерів запасу Військово-юридичного інституту; Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Україна; e-mail: zmiivskiy@ukr.net; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6475-4835>; Google Scholar: <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&pli=1&user=LAzfCPoAAAAJ>

Пугач Вячеслав Вікторович — викладач кафедри загальновійськових дисциплін Військово-юридичного інституту; Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Україна; e-mail: vyach.pugach@ukr.net; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4335-7897>; Google Scholar: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=r66HuU4AAAAJ&hl=uk>